

Юбилей 2010

Академик Дечко Павлов на 80 години

Академик Дечко Павлов е роден на 9 септември 1930 г. в гр. Шипка, Казанлъшка околия, в семейството на учители. Учи в първоначалното училище и прогимназията в Шипка, а през 1948 г. завършва Казанлъшката мъжка гимназия с отличие.

С конкурс е приет за студент по специалността „Индустиална химия“ в Държавната политехника в София.

Дипломира се през 1953 г., когато Химикотехнологичният институт в София се обособява като самостоятелно висше училище от Държавната политехника. Започва работа като асистент в катедра „Физикохимия“ при проф. Стефан Христов. През 1957 г. сключва граждански брак със своята колежка Светла Райчева – асистент, а по-късно – професор и ректор на Висшия химикотехнологичен институт.

През м. февруари 1961 г. по покана на акад. Ростислав Каишев се премества в новосъздадения Институт по физикохимия на БАН и чрез Международната агенция за атомна енергия е изпратен на едногодишна специализация в лаборатория „Мария и Пиер Кюри“ към Радиевия институт в Париж. Директор на лабораторията е проф. Хайсински – сътрудник на Мария Кюри, който го насочва към научни изследвания с приложно значение и му казва „Анодните процеси не са проучени, защото са много сложни. Ти имаш изследователски талант. Започни работа в това направление“. В резултат на специализацията, заедно с проф. Хасински публикуват получените резултати в две статии във водещи научни списания.

През 1965 г. акад. Р. Каишев възлага на Дечко Павлов да започне изследвания в областта на оловните акумулатори. През 1967 г. заедно с проф. Евгени Будевски основават Централната лаборатория по електрохимични източници на ток (ЦЛЕХИТ) към БАН. Павлов създава и ръководи секцията по оловни батерии. Оформя се добре изграден екип от 28 души, който под негово ръководство провежда изследвания върху процесите в

технологията за производство на акумулаторни плочи и разкриване на техния механизъм, процесите при експлоатация на батериите и установяване на параметрите, от които те се влияят и проучвания върху създаването на нови материали за производство на батерии.

Резултатите от тези изследвания се публикувани в повече от 220 научни статии и монографии в международни списания по електрохимия. Тези публикации предизвикват интерес и намират добър прием сред електрохимиците по света, защото имат приложение в практиката и важно икономическо значение. Забелязани са повече от 3200 цитата в статии на чуждестранни автори. Акад. Д. Павлов се утвърждава като един от водещите учени в света в тази област. Автор е на книга от 400 страници, издадена на английски език от международното издателство за научна литература „Elsevier“. Тя му донася голяма популярност сред специалистите в тази област. Той е включен в международния научен съвет на списанието „Journal of Power Sources“, което има най-висок рейтинг сред международните списания по електрохимия. Член е и на редакционните съвети на списанията „Bulletin of Electrochemistry“ и „Электрохимическая энергетика“.

Лабораторията по оловни батерии към Института по електрохимия и енергийни системи (бивш ЦЛЕХИТ) при БАН се утвърждава като един от световните центрове за развитие на теорията и технологията на оловните батерии. Специалисти от тази лаборатория са привлечени на работа в редица изследователски центрове в САЩ, Франция, Италия, Германия и други страни. В нея разработват докторските си дисертации млади учени от Алжир, Финландия и Югославия и тя се утвърждава като научна школа за обучение и развитие на млади учени.

През 1980 г. Дечко Павлов получава награда на Австралийското федерално министерство на науката и образованието и в продължение на два месеца чете лекции в Аделаида и Мелбърн. През 1982 г. по покана на Организацията на американските държави е гост-професор в Университета „Сан Карлос“ в Бразилия. След това чете лекции в университетите в Рио де Жанейро и Сао Паоло. Следват покани да чете лекции от цял свят: Великобритания, Германия, Индонезия, Индия, Иран, Испания, Италия, Китай, Корея, Перу, Русия, САЩ, Тайван, Финландия, Франция, Швеция, Турция, Япония.

До сега акад. Павлов е представил своя курс лекции в повече от 25 страни.

През 1984 г. получава наградата за изследвания на Американското електрохимично дружество и чете лекции в изследователските центрове на Exide Technologies (Чикаго), Johnson Controls (Милуоки), Argon National Laboratory (Аргон) и други научни центрове на САЩ. Участва в много американски конференции и конгреси по електрохимични източници на ток.

След 1991 г. лабораторията на акад. Д. Павлов излиза на международния технологичен пазар, като сключва двугодишен договор с научния център на компанията „Varta“ в Келхайм (Германия) за решаване на техен технологичен проблем. Със средствата от този договор се осигурява издръжката на сътрудниците, лабораторията са запазва, модернизират се оборудването и се закупуват нови апарати и съоръжения. Лабораторията прераства в съвременен компютъризиран научноизследователски център. Екипът на акад. Д. Павлов участва в разработването на проекти финансирани от международни организации (ALABC) и водещи световни фирми като „Exide Technologies“ (САЩ), „Japan Storage Battery“ (Япония), „Chloride Motive Power“ (Великобритания), „СЕАС“ (Франция) и много други.

Акад. Д. Павлов е инициатор на международната конференция по оловни батерии ЛАБАТ и е председател на нейния организационен комитет. Конференцията се провежда на всеки 3 години в България и събира средно около 200 видни учени и специалисти от над 40 страни. Седемте много успешни издания, проведени досега, утвърждават конференциите ЛАБАТ като един важен международен форум за обмен на научни идеи и информация за последните постижения в областта на теорията, технологията и експлоатацията на оловните акумулатори.

По предложение на акад. Д. Павлов Българската академия на науките, в съгласие с Френската академия на науките, основава и на всяка конференция ЛАБАТ удостоява изтъкнат учен с почетен медал „Гастон Планте“. Изборът на носителите на това отличие се прави от 15-членно международно жури от учени от 13 страни. Досега с медала „Гастон Планте“ са удостоени 11 учени от 7 страни.

През септември 2010 г., на своята 12-та световна конференция, Международната асоциация по олово, обединяваща големите производители на олово и оловни батерии, удостои Дечко Павлов с Международната оловна награда и медал за цялостен принос към развитието на науката за оловните акумулатори.

Със своята стриктна самодисциплина, пословично трудолюбие, творческа находчивост и скромност академик Дечко Павлов е пример за младото поколение учени и доказателство, че „да си учен – това е призвание“.

Честит юбилей!

Н. Найденов

Проф. дн Иван Димитров Шопов на 75 години

Иван Димитров Шопов е роден на 16 март 1935 г. Завършва средното си образование с отличие в София, а висшето – през 1958 г. във Висшия химикотехнологичен институт в София, също с отличен успех. Веднага след това постъпва в тогавашния Химически институт на БАН. От 1960 до 1971 г. е научен сътрудник в новосъздадения Институт по органична химия на БАН. Защиства самостоятелно изработена кандидатска дисертация през 1968 г. Специализира в Берлин и Нанси. От 1971 до 1981 г. е старши научен сътрудник, вече в Централната лаборатория по полимери на БАН. От 1982 г. е доктор на науките, от 1984 г. – професор. През 1989 г. става първия директор на Института по полимери на БАН и заема тази длъжност до пенсионирането си през 2003 г.

Проф. Ив. Шопов е изтъкнат учен в областта на полимерите, с широко международно признание и с изключителни заслуги за развитието на полимерната наука в България. Заедно с покойния проф. Иван Панайотов поставя началото на изследванията в областта на полимерите в БАН. В продължение на почти 15 години проф. Ив. Шопов е директор на Института по полимери на БАН – водещото научно звено на тази наука у нас, с научни контакти в много страни и голямо международно признание и научни връзки. Израз на високата оценка за научните постижения, международния авторитет и цялостната дейност на проф. Ив. Шопов като учен и директор е обявяването му за Почетен член на Института по полимери на БАН.

Като учен проф. Ив. Шопов е един от пионерите в новата област на електроактивните полимери. Автор и съавтор е на над 120 научни публикации, 23 авторски свидетелства и 4 международни патента. Заедно със своите сътрудници той синтезира редица нови полимери със спрежение и изследва връзката между строежа и специфичните им свойства. Значими са и приносите му в изследването на електрическите и магнитните свойства на предложения от него за пръв път нов клас „сегментни полимери“. Откритата от него и сътрудници нова „карбонил-олефинова реакция“ дава възможности за получаване на редица полимери със спрежение. През 2000 г. за пръв път в България в ръководената от проф. Шопов лаборатория, започват изследвания върху твърди полимерни електролити с практическо приложение като мембрани в горивни клетки. В периода 2005–2009 г. проф. Шопов е научен консултант на 4 европейски проекта, в резултат на които са получени 4 международни патента, в които той е съавтор.

За голямото международно признание на научните резултати на проф. Шопов свидетелстват изнесените от него многобройни пленарни и главни доклади на международни научни форуми, както и лекциите върху изследванията му в Германия, Франция, САЩ, СССР, Япония, Швейцария, Гърция, Чехия, Австрия, Румъния, Полша, Испания, Югославия, Италия, Корея, Китай, Тайланд и др. Пребиваването му като гостуващ професор в авторитетни чуждестранни университети, членството му в научни комитети на най-реномирани симпозиуми и конференции като Балканските химически дни, международните конференции на химическите дружества на страните от Югоизточна Европа, Европейската полимерна федерация, международните симпозиуми по макромолекулно-метални комплекси и др. Владее перфектно немски, английски, френски и руски езици. Член е на Американското и Френското химически дружества.

Проф. Ив. Шопов има и значителна педагогическа дейност. От 1975 до 1984 г. е преподавател по полимери в университета „Епископ Константин Преславски“ в Шумен. Като гостуващ професор е чел специализирани курсове на студенти и докторанти в Свободния университет в Западен Берлин (Германия), Техническият университет в Грац (Австрия), Макс-Планк Института за полимерни изследвания в Майнц (Германия) и др. Под негово ръководство са защитени четири дисертации и много дипломни работи.

Проф. Ив. Шопов има дългогодишна дейност сред българските химици. Почти всички значителни химически конгреси и конференции у нас през последните десетилетия са организирани с неговото най-дейно участие. Той е активен участник в работата на Съюза на химиците в България в продължение на повече от 40 години, а от 1999 г. до 2008 г. е негов председател. Награден е със златната значка „Проф. д-р Асен Златаров“ на Федерацията на научно-техническите съюзи. Проф. Ив. Шопов участва в организирането на всички традиционни за българската полимерна наука симпозиуми „Полимери“, като на пет от тях (между 1990 и 2005 г.) е председател. От 1992 г. е основател и председател на Българското полимерно дружество, член на Европейската полимерна федерация, на чието ръководство е активен член. Проф. Ив. Шопов има и дългогодишна активна дейност в Съюза на учените в България. Бил е член на Управителния му съвет и на Изпълнителното му бюро.

Проф. Ив. Шопов има изключителни заслуги за приобщаването на цялата българска наука към научните среди на Европейския съюз. Той е първия български Национален координатор по научните програми на Европейския съюз. Неговата енергична дейност в продължение на повече от петнадесет години спомогна стотици наши учени да специализират в Европа, да установят плодотворни научни връзки и да участват в европейски проекти. Той е и дългогодишен представител на Бълга-

рия в Програмния комитет на програмите „Мария Кюри“ на Пета, Шеста и Седма Рамкови програми за научни изследвания на Европейския съюз.

Верен на най-светлите традиции в българското образование и наука, проф. Ив. Шопов учреди със свои средства награда на Съюза на химиците в България за „Изтъкнат млад учен в областта на полимерите“. За пръв път наградата бе дадена през 2004 г. Ежегодното ѝ присъждане от тогава, вече за седми път, се превърна в научно събитие за българската полимерна колегия. През изтеклите години наградата придоби висока стойност като в конкурсите досега са участвали 34 млади български учени.

Цялостната дейност на проф. Иван Шопов е високо оценена от българското общество. Той е награден с орден „Кирил и Методий“ и е носител на най-високото отличие на БАН – почетния знак „Марин Дринов“. Проф. Ив. Шопов е единствения български учен почетен член на Съюза на химиците в България, на Федерацията на научно-техническите съюзи и на Съюза на учените в България.

Седемдесет и петата годишнина на проф. Ив. Шопов е чудесен повод да му пожелаем отново много здраве, щастие и нови успехи във всяко начинание!

В. Синигерски

Проф. дн Славчо Кунев Иванов на 75 години

Проф. дн Славчо Кунев Иванов е роден на 10 февруари 1935 г. в гр. Нови Пазар. През 1958 г. той завършва висшето си образование в Московския институт по газова и нефтена промишленост в Русия, със специалност химия и технология на нефта. През същата година започва научната си дейност в Института по органична химия на БАН. Първите му публикации са в областта на съединения притежаващи инхибиращи свойства при верижните радикалови реакции. През 1966 г. Сл. Иванов защитава докторската си дисертация на тема „Синтез и механизъм на антиокислителното действие на дитиофосфати“. През 1969 г. той е избран за доцент в Института по органична химия на БАН, а три години по-късно е назначен за ръководител на изследователската група „Окисление и стабилизация на течни горива“. Той е специализирал в Института по химична физика на Руската академия на науките, под ръководството на акад. Н. М. Емануел в областта на окислението на въглеводороди в диференциален реактор. Сл. Иванов спечелва Хумболдтова стипендия и с подкрепата

на Хумболдтовата фондация води научни изследвания в продължение на 18 месеца в лабораторията на проф. д-р Х. Кропф в Института по органична химия на Хамбургския университет, по темата окисление на въглеродороди в присъствие на метал-съдържащи фталоцианини. През 1982 г. проф. Сл. Иванов защитава дисертация за научната степен „доктор на химическите науки“ на тема „Приноси към теорията на действието на инхибитори – разложители на пероксидни радикали“. Две години по-късно той е избран за професор в областта на нефтохимията и нефтохимичния синтез. През периода 1989–1993 г. той е ръководител на лаборатория „Органични радикалови реакции“ в Института по органична химия с Център по фитохимия (ИОХ ЦФ) на БАН.

Лекторската дейност на проф. дн Сл. Иванов включва ръководство на магистърски курсове по химична кинетика в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ в периода 1969–1974 г., курсове по кинетика на химическите реакции в Шуменския университета „Епископ Константин Преславски“ в периода 1974–1984 г. и курсове озаглавени „Синтез, действие и приложение на добавки за масла и горива“, „Химическа химотология“ I и II част, и „Подобряване на качествата на масла и горива“ в Бургаския технически университет „Проф. д-р Ас. Златаров“ през периода 1984–2005 г.

Под ръководството на проф. дн Сл. Иванов повече от 20 учени са защитили своите докторски дисертации. В лабораторията ръководена от проф. Сл. Иванов в ИОХ ЦФ БАН са специализирали учени от Русия, Германия, Сирия, Ирак, Виетнам и няколко африкански страни. Неговите академични визити включват следните научни центрове извън България: Московски институт по нефтохимичен синтез (Москва, Русия), Институт по органична химия към Университета Хамбург (Хамбург, Германия), Централен институт за химия (Унгарска академия на науките, Будапеща, Унгария), Институт по инженерна химия (Прага, Чехословакия), Технологичен университет (Бомбай, Индия), Каирски университет (Кайро, Египет), Асоциацията на експертите по химия на Химическото общество (Лондон, Обединено кралство), Ротердамски университет (Ротердам, Холандия), Ванкувърски университет (Ванкувър, Канада), Солунски университет Аристотел (Солун, Гърция).

Накратко, научните интереси и постижения на проф. Сл. Иванов покриват следните основни теми: химия и технология на нефта и газа, химотология, органични радикалови процеси и реакции, окисление и стабилизация на горива и смазочни масла, екологични проблеми на горивата и екологично равновесие на околната среда.

Проф. Сл. Иванов е автор и съавтор на голям брой научни публикации: в международни списания – 150, в български списания – 40, научни обзори в международни списания – 3, монографии – 3, книги – 2 и учебници – 3, авторски свидетелства – 25, патенти – 3 и търговски марки – 1 брой. Има и 9 научни разработки, внедрени в практиката с доказан икономически ефект.

Проф. Сл. Иванов е участвал в научни конгреси и симпозиуми с 40 пленарни доклада, 50 постерни съобщения и има над 600 цитата забелязани в научната литература.

По време на дългия му и ползотворен живот в науката, юбилярът получава множество награди за постигнати високи резултати: медал „100 години БАН“ (1969 г.), значка за принос в техническия прогрес на БАН (1968, 1976), почетна значка на БАН (1975, 1976 г.), почетна значка на изобретател (1970, 1987 г.), юбилеен медал „25 години Бургаски университет „Проф., д-р Ас. Златаров“ (1988 г.), юбилеен медал „50 години Институт по химическа физика на Руската академия на науките“ (1981 г.) и лауреат на Димитровска награда (1976 г.).

Своите управленски и научни способности проф. Сл. Иванов проявява много ярко като управител на Издателската къща „СайБулКом“ ООД в областта на издаване на международни научни списания, изброени по-долу. Той е главен редактор на три такива издания, които са удостоени с импакт фактор от Института за научна информация „Томсон Ройтерс“ в САЩ. Тези три научни списания са между 6-те научни списания издавани в България удостоени с импакт фактор.

Проф. Сл. Иванов е главен редактор на следните международни списания:

– „Oxidation Communications“ – от 1989 г. до сега, което има импакт фактор от над 10 години, за 2009 г. той е 0.223. Списанието е наградено от международния фонд „Научно сътрудничество“ на Руската академия на науките на Московския държавен университет „М. Ломоносов“ със златен медал и диплом „В памет на академик Н. М. Емануел“ за постижения в областта на химическата и биохимическата физика за 2010 година;

– „Journal of Environmental Protection and Ecology“ – от основаването му през 2000 г. до днес, списанието има импакт фактор 0.168 за 2009 г.;

– „Journal of the Balkan Tribological Association“ – от основаването му през 1994 г. до сега, списанието има импакт фактор 0.103 за 2009 г..

В заключение неговите сътрудници го поздравяват за кръглата му годишнина и пожелават на проф. Сл. Иванов още дълги години здраве, щастие и успехи на трудното поприще на науката.

Ж. Каличин

Проф. дн инж. Димитър Шишков на 80 години

Все още много деен и не прекъсващ връзките си с оцелелите заводи на химическата промишленост проф. дн инж. Димитър Стефанов Шишков неусетно навърши 80 години. Роден е на 30 септември 1930 г. в с. Левочев, Смолянска община. Висшето си образование по специалността „Индустриална химия“ завършва в Химикотехнологичния институт през 1954 г. Инженерната

му подготовка е по специалността „Технология на неорганичните вещества“. Веднага след дипломирането си с голям ентузиазъм постъпва на работа в новопостроения Димитровградски химически комбинат.

Ако сред дипломатите е приет изрза „дипломат от кариерата“, то няма де е пресилено да наречем проф. Шишков „технолог от кариерата“.

Започва работа като началник на смяна в цех „Амонячно производство“ и в края на петгодишната си работа в Димитровград е вече началник на така наречения „Обединен корпус“, който е в сърцето на огромния за своето време химически комбинат.

Нагрупал голям производствен и организационен опит, през 1959 г. инж. Шишков постъпва като асистент във Висшия химикотехнологичен институт (ВХТИ) в София в катедра „Технология на неорганичните вещества“ като поема лекционните дисциплини „Технология на амонячното производство“ и „Проектиране на химически заводи и реактори“. През 1987 г. напълно заслужено става титуляр на курса „Теоретични основи на каталитичните процеси“. През предшестващите години той се утвърждава като високо компетентен специалист, а може би и като най-опитния специалист у нас в областта на промишления катализ. Системно и резултатно с голяма воля и издръжливост, винаги в тясна връзка със заводските технолози разработва оригинални, нови методи за синтез на нови катализатори и адсорбенти като активен цинков оксид, нискотемпературен катализатор за конверсия на въглероден оксид с водна пара, катализатор за конверсия на метан и др.

Проф. Д. Шишков изгражда във ВХТИ собствена изследователска лаборатория по катализ и деловите му посещения в химическия комбинат във Враца са ежесечни. Теоретичните си познания в областта на промишления катализ обобщава в монография, посветена на инженерната химия на катализа, която е много ценно учебно помагало.

И в академичната си кариера проф. Д. Шишков показва своята почтеност и добросъвестност. Още през 1964 г. защитава т.нар. кандидатска дисертация, през 1970 г. е избран да доцент, а през 1979 г. защитава втора дисертация за научната степен „доктор на техническите науки“.

Проф. дн инж. Димитър Шишков е автор и съавтор на 140 оригинални научни труда, 12 авторски свидетелства, 4 патента в чужбина и 6 учебника и учебни помагала. Под неговото научно ръководство са защитени 10 докторски дисертации. Предал е опит и знания на внушителен брой специалисти и дипломанти. Специализирал е в Kernforschung Zentrum в Карлсруе и Бременския

университет. Поддържа ползотворно сътрудничество с Лодзката и Шчечинската политехника в Полша, Бременския и Белградския университети, крупните фирми „BASF“, „ICI“, „Kalatko“, „Haldor Topsøe“ и др.

Неизменен член е на организационните комитети на национални и международни научни конференции и симпозиуми. В тях участва винаги с оригинални научни съобщения. Заслужава да се отбележи и значителната научно-организаторска дейност на юбиляра – той е дългогодишен декан, ръководител на катедра (1987–1991 г.), председател или член на специализирани и ведомствени научни съвети, експерт в консултативни и държавни комисии и др.

Вече десетки години имам удоволствието да поддръжам колегиални контакти с проф. Шишков и винаги се възхищавам от неговата скромност, добронамереност и коректност.

Да пожелаем на проф. дн инж. Димитър Стефанов Шишков здраве, успехи и активно дълголетие.

Д. Клисурски

Проф. дн Стоян Александров на 70 години

Стоян Александров Неделчев е роден на 11 септември 1940 г. в с. Стража, Търговищка област. Завършва с отличен успех висшето си образование през 1966 г. в Химическия факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (ХФ СУ). Разпределен е на работа в секция „Аналитична химия“ на Институт по обща и неорганична химия при БАН, където работи 3 месеца. След кон-

курсен изпит през същата година е назначен като редовен асистент в катедра „Аналитична химия“ на Химическия факултет. От 1970 до 1973 г. отначало е редовен, а след това задочен докторант в катедра „Радиохимия“ на Химическия факултет на Московския държавен университет. През 1973 г. му е присъдена научната степен „кандидат на химическите науки“ по специалността „Радиохимия“. Хабилитира се като доцент по аналитична химия през 1980 г. През 1989 г. защитава дисертация за придобиване на научната степен „доктор на химическите науки“ по аналитична химия, а през 1990 г. е избран за професор по аналитична химия. Бил е ръководител на катедра „Аналитична химия“ при ХФ (1982–1991 г.), зам.-декан на ХФ, член на Факултетния съвет на ХФ СУ и член на СНС по неорганична и аналитична химия при ВАК (1986–1990 г.). Проф. Ст. Александров е специализирал в Русия и Франция.

Учебната дейност на проф. дн Ст. Александров е предимно в областта на аналитичната химия и частично по радиохимия и радиоаналитична химия. Ръководил е упражнения по аналитична химия със студенти от ХФ и Биологическия факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ и упражнения по физични методи за анализ и по методи за разтваряне, разделяне и концентриране. Чел е лекции по аналитична химия за 4 специалности в Биологическия факултет на СУ. В ХФ СУ от 1982 г. изнася лекции по методи за разтваряне, разделяне и концентриране – най-напред в курсове за следдипломна квалификация, а по-късно и за редовни и задочни студенти. Самостоятелно или в съавторство написва общо 13 учебника и учебни помагала, някои от които са претърпели по няколко издания. Проф. дн Ст. Александров е самостоятелен автор на учебниците „Аналитична химия“, „Методи за разтваряне, разделяне и концентриране в аналитичната химия“, „Сборник от решени задачи по аналитична химия“, „Ръководство по аналитична химия“, „Аналитична химия с инструментални методи за анализ“ и „Ръководство по количествен анализ“. Чете лекции в Шуменския университет „Еп. К. Преслаевски“ и в Университета в Батна (Алжир). Проф. Александров се пенсионира през 2008 г., но и в момента продължава да чете лекции в университета в Шумен.

Научно-изследователската и научно-приложна дейност на проф. дн Ст. Александров е съсредоточена в областта на аналитичната химия, главно върху методите за разделяне, концентриране и количествено определяне на химични елементи в различни обекти. Особено внимание е отделено на възможностите за разделяне, концентриране и определяне на ниски концентрации от живак в проби от околната среда с приложение на атомни спектрални методи. Предложил е допълнение на правилото на Панет-Фаянс-Хан при приложението му в системата сулфид-йони на среброто, златото, живака и на платиновите метали (Ж. анал. химии, 54 (1999) 1037). През последните години той включи в научно-изследователската работа на катедрата тематиката по изследвания върху анализа на лавандулово и розово масло.

Проф. Александров е бил научен ръководител на 5 докторанти и над 50 дипломанти. Той е бил ръководител или е участвал в работни колективи на 10 договора чрез НИС. Участвал е с научни доклади и постери в многобройни национални и международни конференции и е изнасял научни доклади при посещенията си в университети в Батна, Брюксел, Виена, Константин, Мексико, Москва, Солун и Хавана.

Проф. Александров е автор и съавтор на 91 научни съобщения, вкл. 5 авторски свидетелства за изобретения. Част от неговите публикации са в реномирани международни списания (Fresenius Journal of Analytical Chemistry, Microchimica Acta, Microchemical Journal, Radiochemical and Radioanalytical Letters, Talanta, Toxicological and Environmental Chemistry и др.). Пълна

библиография на учебниците и научните трудове на проф. Ст. Александров ще бъде публикувана в поредната Literary Heritage на Годишник на СУ ХФ (2010).

Д. Л. Цалев

Иван Станоев Ботев на 90 години

Иван Станоев Ботев е роден на 15 януари 1920 г. в с. Доганово, Софийско. В началото на 50-те години е директор на наскоро национализиран химически завод „Верила“ в с. Равно поле. От 1952 до 1959 г. е втория по ред директор на содовия завод в Девня. По това време се извършва строителството и пуска и първото разширение на завода. Завършва Техникум

по индустриална химия във Варна и има висше икономическо образование от Академия за обществени науки и социално управление (АОНСУ). Като директор насърчава самостоятелността на специалистите заети с производството. Дипломатичен, тактичен, контактен, винаги усмихнат общува и намира общ език както с работници и специалисти, така и с вишестоящи ръководители.

На срещи с него разказва спомени от времето на строителството на завода, за проектирането на предзаводската площадка, как се е намесвал в работата на проектантите за архитектурното оформление на сградите и озеленяването, за бюста на Карл Маркс в градинката, отливката на който е направена в ремонтно механичния цех на завода. По негово време столът за хранене към завода работи и през нощта и работниците, които излизат от нощна смяна, получават топла храна.

Става дума и за ръководния състав на завода по това време – за главния инженер Владимир Медаров, които преди това е работил в Химическия комбинат в Димитровград; за заместник-директора по стопанската част Спиро Поповски, който е работил в „Арома“ в София, за главния счетоводител Венко Русев, които преди това е бил местен кооперативен деятел в „Солоподем“ и неговия заместник Марин Деведжиев; за главния механик Азаря Фархи, за началника на капиталното строителство Иван Мандев; за началника на пласмента Борис Дойнов, за началника на снабдяването Калчо Калиев, за началника на отдела „Труд и работна заплата“ Торком, за фотографа Хачик и много други.

Иван Ботев разказва за най-трудните моменти, които е имал по времето, когато е работил в завода – наводняване на солната мина и пуска на завода, когато е трябвало да се синхронизира последователното пускане на

всички цехове – от получаването на варовика и соления разтвор до готовата калцинирана сода.

Разказва и за времето, когато след напускане на Содовия завод е бил директор на предприятието за студентските столове и общежития и като заместник-директор по административно-стопанската част в Кремиковци.

По случай 90-годишнината на ветерана на химическата промишленост фирмата „Солвей Соди“, която сега е собственик на новия содов завод, организира на 30 април 2010 г. среща на хората, живеещи в София, които са работили в Содовия завод и с други роднини и приятели на юбиляра. В продължение на около два часа продължиха поздравителните и поздравленията, приказките и спомените и пожелания да има такива приятни поводи за срещи.

Н. Найденов

Доц. д-р инж. Фанка Туджарова-Колева на 75 години

Доц. д-р инж. Фанка Туджарова е родена на 23 ноември 1935 г. в гр. Чирпан в семейството на фармацевти. През 1953 г. завършва гимназия в гр. Пазарджик с отличен успех, а през 1959 г. , също с отличен успех, специалността „Технология на неорганичните вещества“ във Висшия химикотехнологичен институт (ВХТИ) в София.

През м. юни 1959 г. постъпва като химик в Централната заводска лаборатория в Химическия комбинат в Димитровград. От 1960 г. работи в слабопотоковия завод в София като началник на смяна, а след това като старши технолог в галваничния цех. През 1962 г. след конкурс е приета за асистент в катедра „Технология на неорганичните вещества“ във ВХТИ в София. През 1976 г. защитава докторска дисертация по проблема на фосфорните торове. През 1985 г. е избрана за доцент.

От 1993 до 1995 г. е ръководител на катедра „Технология на неорганичните вещества“. Полага усилия за сплотяване на катедрения колектив и модернизация на учебния процес. През същия период е член на Специализирания научен съвет по неорганична технология и металургия към Висшата атестационна комисия.

В продължение на 36 години доц. Ф. Туджарова ръководи лабораторни и семинарни занятия, чете лекции, участва активно и в работата на методическия съвет на института и педагогическия съвет на факултета. Под нейно ръководство са защитени над 100 дипломни работи. Участва в разработването на 20 научноизследо-

вателски теми, резултати от които са докладвани на конференции и симпозиуми у нас и в чужбина. Има 18 авторски свидетелства, 6 патента, 4 книги, 4 обзора и 55 научни публикации.

Доц. Ф. Туджарова участва активно в работата на Съюза на химиците в България като зам.-председател на сдружението „Торове и торене“. За нейната активна съюзна дейност е наградена със златната значка на Федерацията на научно-техническите съюзи. В работата си е прецизна, в отношенията с колегите коректна и винаги с готовност да помага.

Седемдесет и пет годишнината на доц. Фанка Туджарова е приятен повод да ѝ пожелаем здраве и още дълги години да бъде неуморна и всеотдайна.

Н. Найденов

Пенчо Славов Бинев на 75 години

Пенчо Славов Бинев е роден на 15 август 1935 г. в гр. Димитровград. Завършва техникума по индустриална химия и работи като химик в ДМП „Марбас“ и Химкомбината „Сталин“ в Димитровград.

От 1960 г. е студент по химия във Висшия химикотехнологичен институт (ВХТИ) в София, а след месец се прехвърля в Химическия факултет на Софийския университет. По време на следването работи в зала „Универсиада“, държавно индустриално предприятие „Асен Златаров“, Централния съвет на Българския съюз за физкултура и спорт. В момента на завършване на образованието е интерниран от София и не му дават работа по специалността му. Занимава се с градинарство и работи като дърводелец и строител за да изхранва семейството си. По-късно работи по специалността си в фармацевтичните заводи в София и Дупница.

Пенчо Бинев винаги е проявявал интерес и нестандартен подход за търсене на нови решения и предложения за усъвършенстване на производствата. Автор е на изобретения и рационализации. Внедрил е изобретението „Метод за получаване на антипирин“. Съвместно с проф. Ал. Асенов и проф. Г. Пеев от катедра „Процеси и апарати“ във ВХТИ е автор на изобретение за непрекъсваеми методи в органичния синтез. Колективът прави лабораторни изследвания в катедрата и успешно демонстрира технологичния процес за първи път в света. Въз основа на тези изследвания е изготвен технологичен регламент за производство на 1-фенил-3-метил-пирозолон-5.

През 1979 г. Бинев подава в ИНРА заявка за откритие под заглавието „Материята в нашата галактика и по-специално на Земята“. Като рецензент за нея проф. д-р С. Иконописов пише: „Предложението представлява една качествено нова и всеобхватна хипотеза за материята и за взаимодействията в нея. По тази причина то няма за задача установяването на някои частни „неизвестни по-рано обективно съществуващи закономерности, явления и свойства на материалния свят“, а цели създаването на нов подход при обясняването на всички закономерности, явления и свойства на материята. ... Предложението е напълно оригинално и е в конфликт с всички съвременни теории като напълно отрича например енергетичната същност на топлината, съвременните представи за строежа на веществото, както и основните положения на теорията за относителността на Айнщайн. ... Ако тази хипотеза се окаже само частично вярна, тя е в състояние да предизвика революционни промени в науката. От философска гледна точка хипотезата е строго диалектико-материалистична“. От БАН дават отрицателна рецензия и ИНРА оставя без последствие заявката за открития.

През 2000 г. Бинев публикува монографията „Кръговрата на материята“, в която предлага нови идеи и хипотези за строежа на материята и нейния кръговрат. През 2001 г. е публикувана и втора монография – „Движещите сили на планетата Земя“, в която дава друг произход на Земята и комплексно разглежда процесите на нашата планета, довели до формирането на подводните и надводни планински вериги, принципните закономерности за приливите, отливите водните и въздушните течения, електрохимичните и физикохимични взаимодействия при формиране на природния газ, нефта, въглищата, рудните и нерудни находища. Един от рецензентите на неговата книга – проф. Грозев пише: „Някои от предлаганите неща навярно са спорни, но фактът, че П. Бинев предлага нови подходи за тяхното обяснение ни кара да се замислим и преоценим някои наложени се схващания за движещите сили на планетата Земя“. Това е особено актуално в последните години за нов поглед и на природните климатични явления и катастрофалните явления, които съпътстват човешкото ежедневие.

П. Бинев участва във важни международни конференции за нефта и газа, където застъпва неорганичния произход на природните залежи. През 2008 г. участва в 33-тия конгрес по геология в Осло и изнася два важни доклада за формиране на вълните цунами и за океанските течения. Докладът за вълните цунами е поместен в международното списание по геология. Там е публикувана и статия за неговото творчество в природните науки. Сега е регистриран да участва в 34-тия конгрес по геология, който ще се проведе през август 2012 г. в Австралия.

През последните години П. Бинев подготви нова монография за най-големите измами в областта на

природните науки, която ще се публикува на неговата страница в интернет: <http://penchobinev.com>.

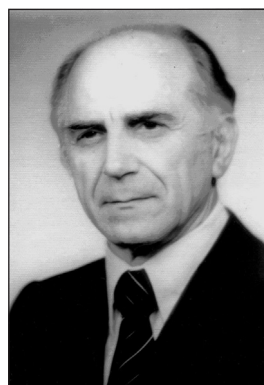
За П. Бинев акад. Георги Близнаков пише: „Химик по образование, човек с голяма обща култура, неспокойна душа, непрекъснато задаващ въпроси и търсещ собствен отговор за тях“.

Пенчо Бинев е член на Съюза на химиците в България и участва активно в работата на сборното дружество на химиците в София. Неговата 75-годишнина е приятен повод да му пожелаем здраве и сили за реализиране на своите идеи.

Честит юбилей!

Н. Найденов

Проф. дн Димчо Илиев Димитров на 90 години

Димчо Илиев Димитров е роден на 12 февруари 1920 г. в гр. Дупница. Гимназиалното си образование получава в гр. Велико Търново и родния си град. Дипломира се като първенец на своя випуск. Висшето си образование по химия завършва през 1945 г. в тогавашния физико-математически факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Следващата годи-

на е вече асистент по органична химия в току-що открития отдел „Органична химия“ към Държавната политехника в София. По-късно постъпва в катедра „Химична технология“ към Химикотехнологичния институт, а след това в новоучредената катедра „Основи на химичната технология“. Там преминава почти целият му трудов стаж като преподавател по тази специалност и ръководител на катедрата. Специализира двукратно в продължение на една година в Чехословакия и бившия Съветски Съюз.

Успоредно с преподавателската работа проф. Д. Димитров развива и значителна по обем отговорна ръководна и научно-производствена дейност. Двукратно работи по съвместителство като началник отдел „Висше техническо образование“ в Министерство на народната просвета и има съществен принос за обособяване на нови инженерни специалности както в областта на химичните технологии, така и в областта на черната и цветната металургия.

Три пъти е заместник ректор и в продължение на два мандата от 1970 до 1978 г. е ректор на Висшия химикотехнологичен институт (ВХТИ). Заедно с Н. Коларов, Вл. Кабаиванов и А. Фабрикант има съществен принос за организиране на учебната дейност и развитието на

материалната база на новооткрития Химикотехнологичен институт (ХТИ). В своята преподавателска дейност набляга на технологичните аспекти на преподаваната от него научна дисциплина. Това намира отражение и в изданията от него учебник по обща химична технология.

Първите научни трудове на проф. Д. Димитров са в областта на модерния органичен анализ и характеризират етерични масла, нефт и нефтени продукти.

Главната част от научната продукция на проф. Димитров и сътрудниците му е посветена на изследвания в областта на течнофазното окисление на въглеродороди. Най-ценни са постиженията в изучаване на окислението на въглеродороди в присъствие на борни естери като метод за селективно получаване на хидрокси производни. Изучено е окислението по този метод на редици парафинови, циклопарафинови, олефинови и нови ароматни въглеродороди в присъствие на различни триалкоксиборни съединения. Проведени са също и изследвания върху течнофазното окисление в присъствие на метали и метални сплави. Този цикъл изследвания представляват и определен практически интерес. В този контекст не по-малко важни са и изследванията свързани с производството на флотореагенти, на стимулатори за селското стопанство и на повърхностно активни вещества.

Деветдесетата годишнина на проф. дн Димчо Димитров е приятен повод да му пожелаем крепко здраве и бодр дух и още по-внушително дълголетие.

Д. Клисурски

Проф. дн Александър Антонов Добрев на 70 години

Александър Антонов Добрев е роден на 13 януари 1940 година в София. Висшето си образование получава в Химическия факултет на Софийския университет (ХФ-СУ) „Св. Кл. Охридски“, специалност „Органична и аналитична химия“. През 1964 г. постъпва като асистент в катедра „Органична химия“, през 1984 г. се хабилитира като доцент, а от 1996 г. е редовен професор по органична химия в същата катедра.

През учебната 1974–1975 година е поканен за асоцииран асистент по органична химия и анализ в Университета за наука и технология в Лангедок, гр. Монпелие, Франция, а от април 1987 г. до февруари 1988 г. работи като старши научен сътрудник в Университета Пол Сабатие, гр. Тулуза, Франция.

По време на специализацията си в Университета Пол Сабатие, гр. Тулуза, през 1971–1972 г. той изработва и

защитава дисертация за получаването на научната степен „доктор на университета“. През 1973 г. пред Научния съвет на ХФ-СУ защитава дисертация в областта на органичния синтез, въз основа на която му е присъдена научната степен „кандидат на химическите науки“ (сега образователна и научна степен „доктор“). След успешна защита на докторска дисертация пред Специализирания научен съвет (СНС) по органична химия и органична технология на Висшата атестационна комисия (ВАК) през 1993 година той получава научната степен „доктор на химическите науки“.

Професор Ал. Добрев е бил член на Факултетния и на Научния съвет на Химическия факултет, привлечен е като експерт в състава на Националната експертна комисия по химия при дирекция „Научни изследвания“ на МОН, бил е научен секретар и член на СНС по органична химия и органична технология към ВАК, а в периода 2000–2003 г. – ръководител на катедра „Органична химия“ в ХФ-СУ. Бил е член на Научната комисия по химически науки при ВАК. Член е на Френското химическо дружество, на Съюза на химиците в България и на Националния комитет на Съюза по чиста и приложна химия.

Педагогическата му дейност е главно в областта на органичната химия и органичния синтез. Бил е лектор на курса „Органична химия“ за специалностите „Химия“ и „Химия и физика“. От 1985 г. е лектор на курсовете „Молекулен дизайн в органичния синтез“, „Основни принципи на органичния синтез“ за бакалавърската степен на специалност „Химия“ и „Съвременни методи на органичния синтез“ за магистърските програми „Медицинска химия“ и „Съвременни методи за синтез и анализ на органични съединения“.

Проф. дн Ал. Добрев е автор на учебника „Органичен синтез“, 1 и 2 том, 2009 и 2010 г. и е съавтор на книгите „Ръководство за лабораторни упражнения по органична химия“ (А. Добрев, С. Чорбаджиев, Хр. Иванов; четири издания, първото 1980 г., последното 2004 г.) и „Сборник задачи по органична химия“ (2010 г.), публикувани от Университетско издателство „Св. Кл. Охридски“, както и на „Справочник по химия“ от В. Дякович, А. Добрев, В. Никифоров (Народна просвета, 1987 година). Автор и консултант е на повече от 20 телевизионни и учебни научнопопулярни филма по химия, както и на разработки на аудиовизуални средства и учебни модели за работа по химия в средното училище.

Научните изследвания на проф. дн Ал. Добрев са съсредоточени в областта на органичния синтез – приложение на реакции на амбидентни нуклеофили за получаване на хетероциклени съединения с известно или предполагаемо биологично действие, както и използване на съвременни спектрални методи за структурен анализ на сложни органични молекули. Работи и върху тематика, свързана със стереохимията на реакциите на нуклеофилно присъединяване, използване на междофазовия катализ в органичния синтез, влияние на разтво-

рителите върху образуването и стабилността на вътрешномолекулни водородни връзки.

Резултатите от тези изследвания са събрани в повече от 90 публикации в реномирани наши и чуждестранни научни списания. Част от тях са представени по време на участието му в работата на 26 наши и международни научни семинара, конгреса и конференции. В химическата литература са забелязани редица цитати на негови научни резултати, вкл. в монографии и справочни издания (в това число и в *Organic Reactions*). Ръководи 11 проекта за фундаментални и научно-приложни изследвания, възложени както от фирми („Фармахим“), така и в рамките на фонда за научни изследвания на СУ „Св. Кл. Охридски“ и на Националния фонд за научни изследвания към МОМН.

През този период са получени следните основни научни резултати. Изследван е обсегът и стереохимичният ход на реакцията на амидоалкилиране на СН-кисели съединения (цитирана в *Organic Reactions*, том 14). Създаден е нов метод за синтез на морфолини чрез реакцията на хидроксимеркуриране-демеркуриране. Предложен е удобен метод за синтез на 1,4-бутанолиди. Разработен е нов подход за синтез на антидепресанти от групата на 2-хидрокси- и 2-аминоалкилморфолините. Изследвана е ролята на пространствените фактори при циклизацията на 3-ациламинокиселини и техни производни до β -лактами, 1,3-оксазини и имидазолидинони. Получени са полифункционални органолитиеви производни на ω -цианкарбоксилни киселини. Показано е влиянието на структурирани разтворители и мицеларни системи върху стереохимичния ход на реакцията на Дилс-Алдер. Осъществена е реакция на 1,4-присъединяване на амбидентни нуклеофили към 2-арилден-1,4-бутанолиди и техни циклични аза-аналози. Предложен е удобен метод за получаване на диметилфосфинилзаместени тетрахидропириOLI.

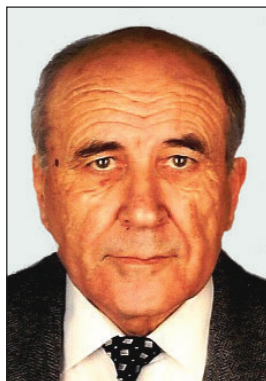
Проф. дн Александър Добрев участва активно в дейността на ХФ-СУ и в СНС по органична химия и органична технология и след неговото пенсиониране през 2008 г.

Честит юбилей, професор Добрев, желаем много здраве и щастие!

Цв. Чолакова, Д. Л. Цалев

Проф. д-р Любен Атанасов Терзиев на 70 години

Любен Атанасов Терзиев е роден на 24 март 1940 г. в с. Садово, Благоевградски окръг. През 1957 г. завършва средно образование в гр. Гоце Делчев, а висше – през 1962 г. в Химическия факултет на Софийския университет (ХФ-СУ) „Св. Климент Охридски“, специалност „Химия“. След три години работа като учител по химия, през 1965 г. спечелва конкурс за асистент в ХФ-СУ, катедра „Неорганична химична технология“ (от 2004

година катедра „Приложна неорганична химия“, <http://www.chem.uni-sofia.bg/department/chem>), където работи до пенсионирането си през 2008 година, последователно като старши асистент (1971 г.), главен асистент (1975 г.), старши научен сътрудник II степен (1987 г.), доцент и професор по материалознание и технология на машиностроителните материали (2004 г.).

През 1979 г. защитава дисертация на тема „Влияние на високо налягане върху стареенето на алуминиеви сплави“ и получава научната степен „кандидат на техническите науки“ (сега образователна и научна степен „доктор“).

До 1994 г. научната работа на д-р Л. Терзиев е в областта на металознанието – изследване на цинково-алуминиеви сплави (състав, структура, свойства и приложения), като резултатите в съавторство с колеги от университета в гр. Лиеж (Белгия) са публикувани в реномирани списания в чужбина. Под ръководството на проф. Л. Терзиев са разработени множество договорни тематики чрез Научноизследователския сектор при университета и до 1989 г. са направени внедрявания в редица машиностроителни предприятия с икономически ефект над 500000 лева. Получени са 2 авторски свидетелства и 1 патент върху цинкови сплави.

След 1994 г. проф. д-р Л. Терзиев работи много активно върху получаване на сплави (стомани и чугуни) за цилиндри за валцоване при повишени температури като изследванията му са насочени към изучаване на състава, структурата и термичната обработка на получените сплави. Работата на проф. Терзиев е в тясно сътрудничество с колеги от университета в гр. Лиеж, което продължава и сега. Получените резултати са внедрени във фирмата „Marichal Ketin“, Белгия, за подобряване свойствата на сплави за валци, изнасяни в цял свят.

Проф. д-р Л. Терзиев поддържа научно-техническо сътрудничество и с Католическия университет в гр. Лувен (Белгия) и с Ягелонския университет в Краков (Полша). Специализира в международни реномирани центрове като Московски държавен университет в Москва, Институт по калориметрия и термохимия в Марсилия и Минно-металургична академия в Краков.

Научната продукция на проф. Терзиев е отразена в 89 публикации, като 79 от тях са в реномирани чуждестранни списания с импакт фактор и множество цитати. Някои от тези специализирани списания са *Crystal Research and Technology*, *Physica Status Solidi A-Applied Research*, *Steel in Translation*, *Revue de Metallurgie Cahiers d'Informations Techniques*, *Superalloys*, *Journal de Chimie Physique*, *Acta Metallurgica et Materialia*, *Zeitschrift fuer Metallkunde/Materials Research and Ad-*

vanced Techniques, Bulletin of the Academy of Polish Sciences, Services in Sciences and Technology. Резултатите са докладвани на национални и международни конференции и симпозиуми в Англия, Франция, САЩ, Япония, Канада, Южна Африка и др.

Богата и значима е и педагогическата дейност на проф. Л. Терзиев. Над 40 години води упражнения и чете лекции по неорганична химична технология, химични технологии и процеси и апарати. Ежегодно в продължение на повече от 10 г. чете лекции по материалознание в университета в Лиеж, бил е научен ръководител на 4 докторанта и на десетки дипломанти. Написва и записки по курса „Прецизна металургия“ за маги-

стърстърска програма „Материалознание“ в ХФ-СУ и ръководство за упражнения. В съавторство с белгийски колеги има 3 учебника по материалознание, издадени на френски език през 1995 г., като в един от тях той е първи автор (съавтори са Т. Creday и J. Lecomte).

Проф. Л. Терзиев заема и отговорни административни длъжности: от 1992 до 2000 г. е зам.-декан по административно-стопанската част, а до 2004 г. – председател на Стопанския съвет на Химическия факултет в СУ.

Честит юбилей, професор Терзиев, желаем много здраве и щастие!

М. Каравастева, Д. Л. Цалев